

Vreme postaje moja sopstvena koža i ja se uzalud prevrćem pred svojim očnim kapcima.
Deset miliona granitnih godina u ždrelu vremena, u tkivu voda što se sjediniše
Za svadbu jarosti i zaborava, voda lepših od nevestine odore
Izatkane od mirisa i liskuna, zategnute na krhkoh telu.
Kap po kap vreme ispisuje svoju rozetu i svoj trag u krvušljama krcenjaka,
Kap po kap vreme nosi mrtve snove prema tajnovitim zalivima.
Spuštam se u venu vremena, u ustretalu sluznicu metalna i slika Izgraviranih vatrom na zidu prozirnih vekova.

II

Čovek malo po malo nestaje sa fosilnog lišća i noći,
Čovek se izvlači iz rukavice dana kao nekorisna rukica;
Prešao sam kameni doba i ulazim u doba pepela,
U praznini što se prostire na najnižem stupnju vode
Obasjani: biljna tišina, okamenjena gomila madrepora,
Ustretala grozničava ljkrla što tragaju za izgubljenim žarištem svetlosti.
Kameleoni što žmirkaju u mulju zenicama od mrački i amnezije,
Drveće koje grom udari u poletu njegova tek planula lišća
Slično velikim vampirima osleppljenim pojmom sunca.

Čovek nestao. Ja sam kamen. Ja sam prah
Razbacanih kostiju, prah tajanstvenog daha, tečnih koraka,
Spužvastih bledih ljkskara,
Zaboravljenih u šiljatim ljkskama vremena, vreme odražava
moju bezobličnu sliku.
U prstenu mutnog svetlucanja na žuljavim prstima otvrdnuća,
U stećima uspravljenim za pogrebne obrede vode,
U statuama što imaju umrle zvezde zapečaćene u očima, koje
noć oboji da bi izazvala odsutno nebo,
U pomalnitalim zdanjima što naveščuju arhitekturu kataklizme
Gde se ljudski red već izražava u obilju zavojnica
I u basnoslovnog zlatnini znamena,
Jer vreme koje izmišlja čoveka
Prethodi čoveku u ovapločenju lepote.

Rezbarenje voda što golom rukom glaćaju oltar vremena,
Rad svake biserne kapi u školjci sporosti;
Vreme i voda, vreme i čovek u planetarnom zagrljaju.
Video sam kako voda ore parlog vremena,
Video sam kako voda, zrno po zrnu, tvori velelepnu žitnicu eocenskih snova,
Lalkoma i brza voda što svalki čas menja smer svetlosti,
I već se na vištažu pećinskih kiša pomajla ljudsko lice
Izvajano u nebeskom stalaktitu po obličju biljnog boga,
Drevno lice koje bezmerno umnožava prizma trajanja.

Šuma lica vinu se ponad voda otklanjajući masku peščanog kamena i planton milenijuma,
Kamena šuma hoda tunelom vremena šarajući noć vihorom čuda,
Na putu ka drugom kraljevstvu, ka vratiima otvorenim prema savršenstvu jutra,
Kamene dinastije jedna ponad druge
Voda dostojanstvom škropi njivu ništavila.

III

Ja sam vreme koje ovde luta udarajući čizmama o ploče,
Ja sam vreme što korača u ogrtaču, pažljivo pipajući utrobu gline,
Vreme koje kao pronalazač izvora traga za ljudskim dahom među sedimentima.
Podi sa mnom u lavirint gde je razmiršena Arhadjnina nit života, sve dok se ne prekine i sagori tišina.
Tu sam se rodio, tu živeo u materici vremena, u crnoj gravidnosti kamenja,
Tu ostavio svoju lustralnu čauru da bih vladao iz velika u vek carstvom tmine i požara,
U palati sazdanoj za munju i veliki ljubičasti smeđ potresa; U prevrnutoj lađi od bakra i šalitre, plovio sam, o plovio noćima dužim od zemaljskih godina!
Navikoh na tminu očišćenu vodama i slepim biljkama,
Na tminu srodnika koja se ne protivi životu već ga produžava, na tminu potonuli temelj ploveće sante vremena.
Tu sam se rodio, tu živeo u užarenim naslagama milion godina, U drvolikom taloku ugljika, u izgoreloj katedrali kalcedona, Slušajući vatrene slogove, čekao sam buđenje prvog drveta i prvi uzdah čoveka u mom srcu.
Video sam kako čovek obrađuje kamen oblikujući svoj sam u najcrnjem kamenu.
Voda mi dade ljudski oblik i vreme mi dade lice
Sazdano od crnice tmice, da bih ga okrenuo suncu.

Preveli sa francuskog M. T. i R. T.

srba ignjatović

MALI KOMADI

»Tekst iz zadovoljstva, to je srećni Vavilon.«

»Ako sa zadovoljstvom čitam ovu rečenicu, ovu povest ili ovu reč, to je zato što su one bile napisane u zadovoljstvu...«

(Rolan Bart: *Zadovoljstvo u tekstu*)

* * *

Senka prostrane nadstrešnice. Zaklon koji je sada neophodan. Titraji vlažnog vazduha. Boja zidova i rastinja. Dični, divni, prostrani svet. Sada sveden na nadstrešnicu i njenu senku. Na boje najbližeg rastinja. Bezuba usta i bezubo pamćenje u ljušturi svelog mesa. (Ranije je bar škripao glas. Sada ni njega nema. Svi dodiri su raskinuti.)

* * *

Zna da je u senci. Izvan senke je svetlo, pa još dublja tama. I pogled je nemoćan. Kratak i mutan, iz ljuštura. Ipak vidi igru udaljenih odsjaja. Trepere mutni plamenovi (to je svetlost, ali to ne zna), ugibaju se, savijaju, rastu i gase. Evo, sada je njegov pogled krenuo da im se pridruži. (Na trenutak ima nečeg svetlog u tim očima.)

* * *

I to je gotovo. I to je kratko trajalo. Drski ikomesar Zapuš u *Plavom pesku* Vsevoloda Ivanova:
— Šta je, bako, sve je već gotovo, a?
— Sve, rođeni — odgovori starica.
— Vreme je da se umire, a?
— Pa, eto, uskoro ćemo i umreti.

* * *

Ni to više ne prolazi kroz glavu. Glava, glava, opna. Oslobođena svake mučnine. Oslobođena sećanja.

Okrvavljeni, odrubljeni, mogla bi da počiva u kakvoj maratarskoj inscenaciji sa popriličnim uspehom. Mogla bi da se pokloni u obredu lapota. Mogla bi, jednostavno, da kalone.

Ona počiva, uspravljena.

— Negde je zid. Negde je staza. Ovo ovde je nadstrešnica. Ovde je prijatno.

* * *

Smisao ili besmisao neke stvari u jednom trenu mogu se činiti nepobitnim.

Prelepo utelovljenje smisla sviju stvari — negde tamo u zlatnoj ikutiji izvan granica — tvoje ime je izgubljeno.

Jezici su se rasuli po svetu. Između imena i odjeka gubi im se trag.

* * *

Tanki proplamsaji kroz svest i usta najstarijeg. Živeo, živeo, iživeo se. Spečen, bogu se moli. — Daj još kojiživot, makar još dva.

A života nema ni za komadić.

Ima pregrštii požutelog papira, ima starih fotografija, peva se, još uvek, istanjenim glasom što zvečka kao pregršt sitnog novca, prelazeći u mrmlijanje. Više nema šta ni da ostane.

* * *

Vraća se u blaženi mir, u svečanu trulež. Skrama naivnosti ga progoni, trajnja no sve što je bilo. Bos je bio kada je trčao.

Sada je već jasno da se ništa nije dogodilo, niti moglo do goditi u tom kratkom, trogloditski opakom veku. Pet vladara, tri pomora, dve velike gladi, više stradanja, boleštinu raznih, rada, smrti, dece, imetika, luka podignuta, srušena, ponovo podignuta, da se obnovi kvadrat, da se u kvadrat stane, nad glavom nlike zaklon, nadstrešnicu, vrati se sve u Ijusku, novi novac prokruži, kao što je bilo i kao što će biti, da za njega prestane i nekom iznova bude...

* * *

Spreman da se ras-prostre pred nama, prostor je tepih avanturnista, avenija misli. Takođe spremam da nas usiše, upije, zgromi svojim hranljivim nedrima.

Upoznavati prostor može se počev od ljudskog tela. Tu nema rustikalnog niti arkadijskog sanjarenja. Realni, dobri, blagi i posve mogući mir bdi nad nama u tom trenu. Mir čija je tajna opasnost. Opasnost kao lepota.

* * *

Zar je smisao nezaboravnih igara u smeloj obdarenosti za mirise, za splet skromnih boja?

Ovo je komad zida. Ono arabeska na tavanici. Tu su se rodili, tu su rasli. Znali su tajne samo njima dostupne.

Neprežaljena, neupamitiva, zemlja Dembelija, zemlja vrtova pogodnih za bajne naslovne strane i korice koje klizne iz ruku poput mlađih životinjica. Arkadija...

* * *

Vrtovi puni zlatastih krušaka. Svi su bili u njoj, svi koji su učestvovali. I ko je uzeo kajao se, i ko nije uzeo kajao se. Iz tame se islo u svetlost, sa svetla uranalo u tamu. Vilajet mio i premio, snevan pokraj bujnog izvora.

U izvoru je Cvet. Zar Cvet tu da raste. Usađen višnjom rukom. Plavi cvet iz tuđih snova. Blaue Blumme, so lichiernd...

* * *

Zatamnjuje ga opaka senka. Opaka senka mrači svest. Svest više me vini, samo se ogleda, trivijalno, kroz proplamsaj ispod nadstrešnice... Stvari se sklapaju, uvlače same u sebe.

Harlekinska igra: kutija, u kutiji kutija, i još jedna, i još mnogo njih. Na tragu smo lavirintu.

To nešto znači? — Ne odviše. — Ne još.

* * *

Utvrdiši našu odsutnost iz pejzaža nastojimo da mu se iznova, malakar imaginarno, vratimo. Da bi bio potpuno naš, smatramo da ga treba sobom osvojiti.

Tako niču pejzaži-kopilani jer hiljadu ruku neprestano utire trag jedne ruke. Hiljadu svesti neprestano guša i vari jednu svest.

* * *

Biti odsutan iz pejzaža je nesreća. Biti nemoćno prisutan najviša je odsutnost i najpotpunija ostavljenost.

A ipak je to svakome dostupno.

* * *

To bi trebalo objasniti i njemu, anonimnom junaku ovog anonimnog raspravljanja.

Otkud obmana da se svet puni čarolijama koje on zamišlja? Igra je bila unutra, u svima koji su učestvovali. Uroci drevni, uroci nesvesni. Obrve i usne, vitice. Iz mrača u mrak. Košmar zavodljivi. Još jedan i još jedan.

Kutije. Snovi. Kutije.

* * *

Uđi u vrt kad svet je tako malen. Prsti prebiru jednaško kao i sećanje. Ali zapreteno ja, bilo ja, nikada više nećeš biti. U potrazi za minulim što nadire u sadašnji trenutak. Neminovnost kojoj se priklanjaš kada zrak, sećanje, zapis — prodru i došesu čudesno obilje slutnje.

Nalazim da treba govoriti i o opseni. Šta je sve opseni? Trudoljubivo dograđujemo sliku, od jednog činimo drugo, opisujuemo krug senki.

* * *

Za hladom i tišinom zažalio sam čim sam se našao napolju... Tako govorim mnogi letopisac, misleći da je greška stvar volje ili principa.

Teško onima koji misle da je hram ikada postojao! Kakva zablude zamišljati ga kao velepu građevinu iz koje se bira čas izlaška, čas sjaja dela, ili ostaje pri ravnodušnom samovanju.

Ali on je zaista svakud, a mi samo pogdege.

Njihove odeće sada sasvim same lutaju svetom. Izašli su iz hrama kog je nije bilo.

Da li je značenje njihovih reči zbog toga površno? Svakog ko želi može da ga uveća.

* * *

Krov na ugaonim stubovima, čepenak, ostaci zidova i minilog života. Unutra peč i puno svežeg hleba i sinije uzavrele hrane. Posluju brkati muškarac i zamrljana žena.

Sa hlebom pod rukom i brižljivo stežući siniju uz ulicu ode dete, ogromnih, začuđenih očiju.

Njegova bosa stopala mere predele jave. Korak je ravan mlazu klepsidre.

* * *

Strepimo od nekog talkvog, prostranog trema i sparnog podneva u kome ćemo se susreti sa poslednjim, kaleidoskopskim okupljenim ili rasutim komadićima i trunčicama. Mlivo u nama, unaokolo, svakud...

* * *

A puzali smo kao uljezi, prikradali se. Iz okvira u kome smo da hitro prerastemo u drugi. I nikada dosta ne bude.

Iz okvira u okvir. To je bila sva avantura. Sada i nju treba prepustiti slučaju, sudbini Nadstrešnice.

* * *

San: ... tada se nađoh u zapadnim prostorijama stepenastog lavirinta. Imale su oblik nepokrivenih kocki. Neobično vedro nebo, plavičasto i malo rumeno na istoku, nadnosilo se nad njih kao poklopac od neprozirnog stakla.

Miris mora dopirao je i do visine na kojoj sam se nalazio. Talasi su zapljuškivali podnožje. Posle šištavog zvuka, koji je pratio njihov udar o zidove, razlegao bi se prasak. To su pravorale, zvukom sasvim nalik na onaj koji pri otvaranju odaje boca plemenitog vina, šupljine koje je hiljadugodišnjim naporom voda iskopala u zidovima. I to se neprestano ponavljalo.

Pristigoh u najvišu prostoriju, obliven mlakin znojem i zamoren. Nju je sada bojilo već snažno jutarnje rumenilo i od-sjaj iz ovalnog udubljenja u središtu, punog mrke tečnosti. Bilo je to najbolje primorsko vino, mirisno i puno prelivu. Na njegovu površini sagledak nepomično, nago telo.

Ali, čiji to beše lik?

* * *

— Šta je, bako, sve je već gotovo, a?

Baba se savija. Babi se ne vidi lice. Savsim je moguće da se ona tiho smeši, smejučka, smejući. Nožićem koji je kanapom pričvršćen za pojaz rastvara glatkinu, rumenu, japansku breskvu. Zatim razreže košticu. Odnekud izmili crv. Ugine. Iz crva se sastvari larva. Iz larve leptiri. Vlne se u svetlost i nastane mrak. Mrakom projuri i ode da muči duše.

* * *

Dodijao je duši mojoj život moj, pustiću od sebe tužnjavu svoju, govoriću u jadu duše svoje.

Za što si me izvadio iz utrobe? o da umrijeh! da me ni oko ne vidje!

(Knjiga o Jovu, glava deseta)

* * *

Njutn, ispod jabuke, razmišlja o gravitaciji. Negda davno, pod dudovim drvetom, posmatrajući rad crva sviloprelja i promene, našao se neko ko je stvorio misao metamorfoze, i ona je krenula u svet, vazduž željan čuda.

* * *

Oko vini ispod nadstrešnice. Baba raseca košticu.

Crv.

Larva.

Leptirić.